

Leren voor Leven: een eigen plek in het dagelijks leven

Onderzoeksresultaten outcome en invloed van volwasseneneducatie

Wat levert volwasseneneducatie op en wat is haar invloed op sociale inclusie? Om daar achter te komen voerde Spectrum CMO Gelderland in opdracht van de provincie Gelderland en de Projectdirectie Leren & Werken (projectorganisatie van de Ministeries van OC&W en SZW) het onderzoek 'Leren voor Leven' uit.

Aan het promotieonderzoek hebben 32 ROC's met 40 locaties, 1127 cursisten en 11 docenten deelgenomen. Eerst is in kaart gebracht of de sociale inclusie van mensen was toegenomen. Vervolgens werd aangetoond of dit per groep versilde en of de geboekte resultaten door het volgen van een educatief traject zijn beïnvloed.

Het resultaat

De toename van sociale inclusie onder de ondervraagde cursisten bleek enorm hoog te zijn. Tabel 1 geeft inzicht in hoeverre mensen een betere plek in de samenleving hebben gekregen.

Eerder onderwijsonderzoek gaf aan dat slechts 10% tot 20% van het geleerde in de praktijk wordt toegepast

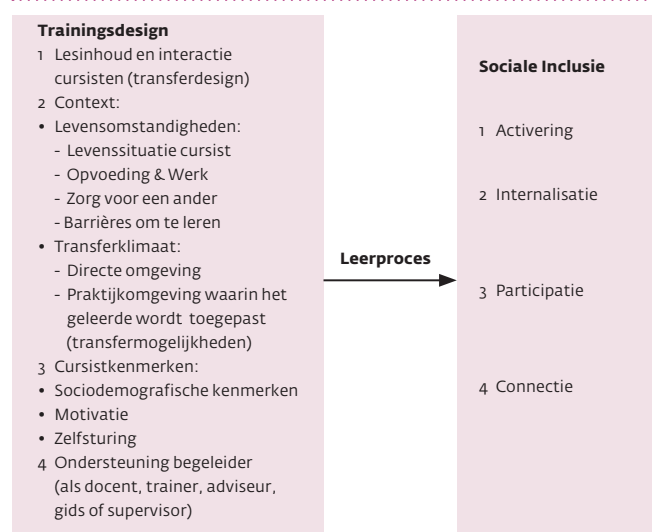
(Taris, 2007). Bij de cursussen van de afdelingen Educatie & Integratie van de ROC's is dat aantal echter vele malen hoger. Uit tabel 1 (z.o.z.) blijkt dat 38,6% van de ondervraagden direct een betere plek in onze samenleving krijgt (sociale inclusie totaal). Bij 50,5% worden taal- of digitale vaardigheden verbeterd die in de praktijk gebruikt worden (activering) en 43% van de ondervraagden gaat meer dingen doen, zoals vrijwilligerswerk of het organiseren van wijkactiviteiten (participatie). Daarnaast geeft 39,8% aan sterker in het leven te staan, assertiever te zijn geworden en beter voor de eigen kinderen te kunnen zorgen (internalisatie). Bovendien ontmoet 36,6% nieuwe mensen of verbetert zijn contacten (connectie).

De toename van sociale inclusie was met name bij allochtonen, samenwonenden en niet-getrouwden hoger. Dat bleek ook het geval te zijn bij mensen met een lage vooropleiding of een MBO-diploma. Verder onderzoek moet echter aantonen welke oorzaak dit heeft.

Uit het onderzoek komt naar voren dat vrijwel alle onderdelen van de leeromgeving van invloed zijn op de toename van sociale inclusie bij de cursisten. De belangrijkste uitzonderingen zijn de 'leefsituatie van cursisten' (zoals 'zich gelukkig voelen'), 'barrières die hen van het leren weerhouden' (zoals 'te oud zijn om te leren'), hun 'sociodemografische kenmerken' (zoals 'geslacht') en hun 'motivatie'. Dit houdt in dat de vaststaande kenmerken en de leefsituatie van de cursist zelf helemaal niet van invloed zijn op de toename van sociale inclusie.

Er kan dus gesproken worden van een authentieke invloed van de leeromgeving. De elementen die de meest authentieke invloed uitoefenen zijn de zelfsturing van de cursist (de mate waarin de cursist zijn leren kan sturen) en de transfermogelijkheden (de mate om het geleerde in de eigen situatie te kunnen toepassen).

Figuur 1 Onderzoeksmodel Leren voor Leven

Tabel 1 Mate van toename sociale inclusie per inhoudelijk onderdeel (in percentages)

Processen van sociale inclusie	Activering	% toename sociale inclusie	Internalisatie	% toename sociale inclusie	Participatie	% toename sociale inclusie	Connectie	% toename sociale inclusie
Inhoudelijke onderdelen	Activering totaal	50,5	Internalisatie totaal	39,8	Participatie totaal	43	Connectie totaal	36,6
	Nationale Taalvaardigheden	34,3	Assertiviteit	40,9	Verenigings- en wijkactiviteiten	41,4	Ontmoeten & Ondernemen	32,4
	Digitale Vaardigheden	54,7	Arbeids & Opvoedingsvaardigheden	29,7	Natuur- en sportactiviteiten	30,9	Omgang met intieme contacten	36,4
	Internationale Taalvaardigheden	45,5	Vrijwilligerswerk- en wijkvaardigheden	35,8	Kunst- en Cultuuractiviteiten	29,3	Sociaal Isolement	44,2
			Contactvaardigheden	35,3	Lidmaatschap	21,8		
			Financiële vaardigheden	23,9				

Percentage Toename sociale inclusie in zijn totaliteit: 38,6%

Op naar de praktijk

Voor het Rijk, de gemeenten en de educatieve instellingen liggen er verschillende opdrachten om de educatieve voorziening een stevige plek in de lokale infrastructuur te geven. Uit het onderzoek blijkt dat volwasseneneducatie verbluffende resultaten boekt.

Gemeenten kunnen binnen de Wmo en de Wet op het participatiebudget ruimte maken of behouden om educatieve trajecten voor volwassenen blijvend te kunnen realiseren. Het webdossier Leren voor Leven (www.spectrum-gelderland.nl) geeft praktische handvatten om aan de hand van formats samen met instellingen prestatieafspraken te kunnen maken binnen deze wetgeving en een goede rapportage te kunnen opstellen.

Educatieve instellingen zouden deze afspraken met gemeenten in goede banen moeten leiden. Daarnaast kunnen ze hun trajecten nog effectiever maken om zelfsturing te bevorderen en de transfermogelijkheden van cursisten te vergroten. Dat betekent ook na de cursus voor begeleiding zorgen. Het webdossier van Leren voor Leven biedt ook hiervoor de juiste formats.

Tenslotte zal het Rijk deze voorziening moeten verankeren binnen onze samenleving en een plek moeten geven of laten behouden in haar wettelijk kader. Ook hiervoor worden handvatten geboden in het webdossier Leren voor Leven.

Meer informatie

Voor meer informatie over dit onderzoek en mogelijke ondersteuning op het gebied van educatie voor kwetsbare volwassenen kunt u contact opnemen met: Maurice de Greef
T (026) 384 62 52
E m.de.greef@spectrum-gelderland.nl.

Op www.spectrum-gelderland.nl is het webdossier 'Leren voor Leven' ingericht. Hierin vindt u alle benodigde kennis en materialen om een optimale educatieve voorziening voor kwetsbare volwassenen te faciliteren en te realiseren. Tevens kunt u het onderzoek Leren voor Leven, een eigen plek in het dagelijks leven hier downloaden.

Spectrum CMO Gelderland
Postbus 8007
6880 CA Velp
T (026) 384 62 00
E info@spectrum-gelderland.nl
www.spectrum-gelderland.nl